

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 57228/13
Gordana TRBOJEVIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 15. svibnja 2018. u odboru u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,
Ksenija Turković,
Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 28. kolovoza 2013. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva gđa Gordana Trbojević hrvatska je i norveška državljanica, rođena je 1962. godine i živi u Oslu. Podnositeljicu zahtjeva pred Sudom je zastupao g. K. Rognlien, odvjetnik u Oslu.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik. Vlada Norveške, koja je obaviještena o svome pravu da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije i pravilo 44. Poslovnika Suda), obavijestila je Sud da ne želi iskoristiti to pravo.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Podnositeljica zahtjeva živjela je i radila u Hrvatskoj do 1991. godine, kada se preselila u Norvešku i ondje počela raditi.

5. Dana 3. srpnja 2009. godine obratila se nadležnim norveškim vlastima, tražeći invalidsku mirovinu zbog zdravstvenih problema.

6. Dana 1. veljače 2010. godine norveške su vlasti odobrile podnositeljici zahtjeva invalidsku mirovinu. Dana 22. ožujka 2010. dostavile su njezin zahtjev Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: „Zavod“), temeljem međunarodnog sporazuma s Hrvatskom o pitanjima socijalnog osiguranja. Uz taj zahtjev priložile su medicinsku dokumentaciju podnositeljice zahtjeva.

2. Upravni postupak u Hrvatskoj o pravu podnositeljice zahtjeva na invalidsku mirovinu

7. Dana 30. lipnja 2011. godine Središnja služba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: „Središnja služba“) zatražila je od ovlaštenog medicinskog vještaka da provede vještačenje zdravstvenog stanja podnositeljice zahtjeva. Uz zahtjev za vještačenje priložila je medicinsku dokumentaciju podnositeljice zahtjeva koju su dostavile norveške vlasti, kao i njihovu odluku kojom se podnositeljici zahtjeva odobrava invalidska mirovina.

8. Dana 13. travnja 2012. godine ovlaštenu liječnik Središnje službe, specijalist anesteziologije, pregledao je medicinsku dokumentaciju podnositeljice zahtjeva i naveo da njezino stanje ne opravdava utvrđivanje invaliditeta na temelju primjenjivih domaćih kriterija.

9. Odlukom od 16. travnja 2012. godine, pozivajući se na nalaz i mišljenje vještaka od 13. travnja 2012., Središnja služba odbila je zahtjev podnositeljice zahtjeva za razmjerni dio invalidske mirovine.

10. Podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu protiv te odluke, tvrdeći da se ne slaže s nalazom medicinskog vještaka te da joj je invalidska mirovina trebala biti odobrena.

11. Nakon žalbe podnositeljice zahtjeva, Središnja služba zatražila je od ovlaštene više vještakinje da provede vještačenje o tom pitanju.

12. Dana 25. svibnja 2012. godine ovlaštena viša vještakinja razmotrila je medicinsku dokumentaciju podnositeljice zahtjeva i njezine konkretne prigovore te navela da njezino stanje ne opravdava utvrđivanje invaliditeta na temelju primjenjivih domaćih kriterija.

13. Dana 30. svibnja 2012. Središnja je služba, pozivajući se na navode nalaza i mišljenja vještaka, odbila žalbu podnositeljice zahtjeva. Posebice je napomenula da su pravni i medicinski kriteriji za utvrđivanje invaliditeta različiti u svakoj zemlji. Budući da su u ovom predmetu oba medicinska vještaka utvrdila da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji invaliditet, ona nije imala pravo na razmjerni dio invalidske mirovine.

14. Podnositeljica zahtjeva zatim je podnijela tužbu Upravnom sudu u Zagrebu, tvrdeći da njezini zdravstveni problemi opravdavaju utvrđivanje invaliditeta. Zatražila je da se predmet ponovno ispita.

15. Dana 24. listopada 2012. Središnja služba dostavila je odgovor na tužbu podnositeljice zahtjeva. Taj je odgovor proslijeđen podnositeljici zahtjeva.

16. Dana 13. prosinca 2012. godine Upravni sud u Zagrebu održao je javnu raspravu na koju je podnositeljica zahtjeva bila uredno pozvana. Ona nije prisustvovala raspravi, ali ju je zastupala odvjetnica. Njezina je odvjetnica ponovila iznesene tvrdnje i zatražila da joj se dostavi nalaz i mišljenje ovlaštene više vještakinje kako bi se mogla o njemu očitovati. Nalaz i mišljenje je dostavljen odvjetnici. Zatim je zatražila da se ovlaštena viša vještakinja sasluša jer nije utvrdila da kod podnositeljice zahtjeva postoji invaliditet u okolnostima u kojima su norveške vlasti utvrdile da invaliditet kod nje postoji. Zastupnik iz Središnje službe osporio je taj prijedlog, tvrdeći da su pravni i medicinski kriteriji za utvrđivanje invaliditeta različiti u svakoj zemlji te da je ovlaštena viša vještakinja provela svoje ocjenjivanje primjenjujući kriterije primjenjive u Hrvatskoj. Upravni sud u Zagrebu odbio je prijedlog da sasluša ovlaštenu višu vještakinju o tom pitanju. Budući da stranke nisu imale daljnjih dokaznih prijedloga, zaključio je raspravu.

17. Dana 20. prosinca 2012. godine Upravni sud u Zagrebu odbio je tužbu podnositeljice zahtjeva kao neosnovanu. Posebice je istaknuo da su dva medicinska vještaka Središnje službe, primjenjujući pravne i medicinske kriterije primjenjive u Hrvatskoj, utvrdila da kod podnositeljice zahtjeva ne postoji invaliditet. Medicinska dokumentacija koju su dostavile norveške vlasti nije sadržavala nikakav navod koji bi doveo u sumnju njihove nalaze. Sud je nadalje naglasio da nije bilo potrebno saslušati ovlaštenu višu vještakinju budući da je njezin pisani nalaz i mišljenje bio adekvatno i dostatno obrazložen, imajući pri tome također u vidu načelo učinkovitosti u upravnom sporu.

18. Podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu navodeći da je postupak bio nepošten jer je bila isključena iz postupka traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka upravnih tijela, dok je Upravni sud u Zagrebu odbio njezin zahtjev za pribavljanje nalaza i mišljenja neovisnog vještaka o tom pitanju.

19. Dana 28. ožujka 2013. Ustavni sud odbacio je ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao očigledno neosnovanu.

B. Mjerodavno domaće pravo

20. Uredbom o medicinskom vještačenju u mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 73/2009 – dalje u tekstu: „Uredba“), koja je bila na snazi u relevantno vrijeme, bilo je propisano da se, u svrhu dodjeljivanja prava iz mirovinskog osiguranja, invaliditet utvrđivao na osnovi nalaza i mišljenja

ovlaštenih vještaka (članak 2., stavak 1.). Nalaze i mišljenja u prvom stupnju pripremali su ovlašteni vještaci, a u drugom stupnju nalaze i mišljenja su pripremali ovlašteni viši vještaci (članak 2., stavak 3.). Vještaci i viši vještaci morali su se u svojem radu držati Zakona o mirovinskom osiguranju, Uredbe i drugih propisa, te načela i dostignuća suvremene medicinske znanosti (članak 2., stavak 4.).

21. Vještake i više vještake imenovalo je Upravno vijeće Zavoda na temelju javnog natječaja (članak 3., stavak 1.). Za vještaka i višeg vještaka mogla je biti imenovana osoba iz reda doktora medicine s najmanje pet godina radnog iskustva u svojem području stručnosti (članak 3., stavak 3.). Osim toga, vještak i viši vještak koji je obavljao poslove vještačenja na temelju medicinske dokumentacije dostavljene od inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja, primjenom međunarodnog ugovora o socijalnom osiguranju, morao je ispunjavati i uvjet znanja jednog stranog jezika (članak 3., stavak 4.).

22. Ako je osoba u odnosu na koju je trebalo provesti medicinsko vještačenje boravila u inozemstvu, ovlašteni vještak pripremao je nalaz i mišljenje na temelju medicinske dokumentacije dostavljene od inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja primjenom međunarodnog ugovora o socijalnom osiguranju. Kada su za to postojali razlozi, vještak je pripremao nalaz i mišljenje na temelju neposrednog pregleda osigurane osobe (članak 6., stavak 3.).

23. Ako je osigurana osoba podnijela žalbu protiv odluke Zavoda u prvom stupnju te time osporila nalaz vještaka o invaliditetu, Središnja služba Zavoda zatražila bi od višeg vještaka da provede medicinsko vještačenje o tom pitanju (članak 27.).

24. Ostalo mjerodavno domaće pravo izneseno je u predmetu *Krunoslava Zovko protiv Hrvatske*, br. 56935/13, stavci 23. - 24., 23. svibnja 2017.

PRIGOVORI

25. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da nije imala priliku učinkovito sudjelovati u postupku u vezi s njezinim pravom na invalidsku mirovinu te da se nije poštovalo načelo jednakosti oružja s obzirom na traženje i pribavljanje nalaza i mišljenja vještaka o tom pitanju.

PRAVO

26. Podnositeljica zahtjeva pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud ... u razumnom roku ispita njegov slučaj.”

A. Tvrđnje stranaka

1. Vlada

27. Vlada je tvrdila da članak 6. Konvencije nije primjenjiv na postupak pred Središnjom službom. Taj postupak nije uključivao nikakvo sporno pitanje između dviju suprotstavljenih stranaka. Prigovori podnositeljice zahtjeva koji se tiču te faze postupka bili su stoga nespojivi *ratione materiae* s Konvencijom. Nadalje je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva jer u postupku pred Upravnim sudom u Zagrebu nije prigovorila nedostatku nepristranosti vještaka Središnje službe. Također nije predložila pribavljanje nalaza i mišljenja neovisnog vještaka o tom pitanju. Na temelju domaćeg prava, Upravni sud u Zagrebu nije bio dužan na vlastitu inicijativu ocjenjivati bilo kakav nedostatak nepristranosti kod vještaka niti pribavljati nalaz i mišljenje neovisnog vještaka o tom pitanju.

28. Vlada je nadalje tvrdila da je u predmetnom postupku podnositeljica zahtjeva imala sva jamstva članka 6., stavka 1. Konvencije. Bila je upoznata sa svim dokumentima u spisu i mogla se o njima očitovati te je imala priliku iznijeti sve relevantne tvrdnje i predlagati dokaze. Upravni sud u Zagrebu održao je javnu raspravu tijekom koje ju je zastupala odvjetnica. U postupku je mogla predložiti pribavljanje nalaza i mišljenja neovisnog vještaka, ali to nije učinila. Samo je zatražila da se sasluša ovlaštena viša vještakinja, što je Upravni sud u Zagrebu odbio, pružajući dostatno obrazloženje.

2. Podnositeljica zahtjeva

29. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da su ju nadležna upravna tijela isključila iz postupka traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka o pitanju njezinog invaliditeta. Nadalje je tvrdila da je Upravni sud u Zagrebu o njezinom predmetu odlučio pozivajući se isključivo na nalaze i mišljenja vještaka koja je pribavio njezin protivnik u postupku. Nije joj omogućio da ispita ovlaštenu višu vještakinju iz Središnje službe te je odbio pribaviti nalaz i mišljenje neovisnog medicinskog vještaka o tom pitanju. Taj bi nalaz i mišljenje bio od posebne važnosti u okolnostima u kojima su vještaci iz Središnje službe donijeli drugačiji zaključak od norveških vlasti glede njezinog invaliditeta.

B. Ocjena suda

30. Sud na početku napominje da je u predmetima *Letinčić protiv Hrvatske* (br. 7183/11, stavci 33. - 37., 3. svibnja 2016.) i *Krunoslava Zovko* (citirano gore, stavci 34. - 37.) odbio prigovore slične onima koje je iznijela

Vlada glede neprimjenjivosti članka 6. Konvencije na postupke pred Središnjom službom. Sud ne vidi razlog da postupi drugačije u ovom predmetu.

31. Sud se ne mora baviti svim preostalim pitanjima koja su stranke otvorile jer, čak i uz pretpostavku da je podnositeljica zahtjeva pravilno iscrpila dostupna domaća pravna sredstva, zahtjev je u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

32. Opća načela relevantna za ovaj predmet sažeta su u predmetu *Letinčić* (citirano gore, stavci 46, - 51., s daljnjim upućivanjima).

33. Središnji dio prigovora podnositeljice zahtjeva odnosi se na njezino navodno isključivanje iz postupka traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka koji su korišteni za odlučivanje o osnovanosti njezinog zahtjeva za razmjerni dio invalidske mirovine, kao i na navodnu pristranost vještaka koji su izradili nalaze i mišljenja o tom pitanju.

34. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je nalaze i mišljenja vještaka pribavila Središnja služba, njezin protivnik u postupku. U odnosu na taj prigovor, Sud je u predmetima *Letinčić* i *Krunoslava Zovko* (citirano gore, stavci 62., - 63. te 44. - 45.) presudio da, iako poimanja podnositelja zahtjeva o nepristranosti vještaka mogu biti od određene važnosti, ne mogu se smatrati odlučujućima ako ne postoji ništa što objektivno opravdava bojazan da vještaci nisu bili neutralni u stručnoj procjeni. Sud je nadalje presudio da sama činjenica da su vještaci bili zaposleni u ustanovi javnog zdravstva, posebno određenoj za izradu nalaza i mišljenja vještaka o određenom pitanju i koja se financira iz državnog proračuna, sama po sebi ne opravdava bojazan da ti vještaci neće moći postupiti neutralno i nepristrano pri izradi svojih stručnih mišljenja.

35. U ovom predmetu, Sud primjećuje, kao što je napomenuo u predmetu *Krunoslava Zovko* (citirano gore, stavak 45.), da ni sadržaj spisa predmeta ni podnesci podnositeljice zahtjeva ne otkrivaju nikakve dokaze da relevantni medicinski vještaci nisu imali potrebnu objektivnost. To podupire činjenica da su nalaze i mišljenja izradili medicinski vještaci sa znatnim profesionalnim iskustvom i obrazovanjem (vidi stavak 21. ove odluke), te da mjerodavno domaće pravo propisuje primarnu zadaću da vještaci daju svoje mišljenje nepristrano i na odgovarajući način u njihovom vlastitom području stručnosti (vidi stavak 24. ove odluke, članak 66., stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku).

36. Glede prigovora podnositeljice zahtjeva da nije bila u mogućnosti učinkovito sudjelovati u postupku traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka, Sud prvo primjećuje da je, nakon što je Središnja služba odbila njezin zahtjev jer je ovlašteni vještak utvrdio da kod nje ne postoji invaliditet, podnositeljici zahtjeva dostavljena odluka te je upoznata s nalazima vještaka. Prema tome, dobila je priliku učinkovito osporavati nalaze vještaka te je tu priliku iskoristila podnošenjem žalbe protiv prvostupanjske odluke te podnošenjem svojih konkretnih tvrdnji (vidi stavak 10. ove odluke).

37. Sud napominje da je Središnja služba pribavila nalaz i mišljenje od svoje ovlaštene više vještakinje kako bi odgovorila na konkretne prigovore podnositeljice zahtjeva o ocjeni njezina stanja koju je dao medicinski vještak (vidi stavak 11. ove odluke). Ovlaštena viša vještakinja razmotrila je njezinu medicinsku dokumentaciju i konkretne prigovore te navela da njezino zdravstveno stanje ne opravdava utvrđivanje invaliditeta (vidi stavak 12. ove odluke).

38. Sud dalje napominje da je podnositeljica zahtjeva imala priliku osporiti nalaze i mišljenja vještaka i relevantne odluke Središnje službe pred Upravnim sudom u Zagrebu podnošenjem tužbe i sudjelovanjem na javnoj raspravi (vidi stavke 14. i 16. ove odluke). Upravni sud u Zagrebu ispitao je tvrdnje podnositeljice zahtjeva u vezi s nalazima i mišljenjima vještaka. U konačnici je odbio njezinu tužbu, utvrdivši da su dva medicinska vještaka iz Središnje službe utvrdila da kod nje ne postoji invaliditet, dok medicinska dokumentacija koju su dostavile norveške vlasti nije sadržavala nikakav navod koji bi doveo u sumnju njihove nalaze (vidi stavak 17. ove odluke).

39. U odnosu na tvrdnju podnositeljice zahtjeva da je Upravni sud u Zagrebu odbio pribaviti dodatni nalaz i mišljenje vještaka o tom pitanju, Sud napominje da ona nikada nije predložila Upravnom sudu u Zagrebu izvođenje takvog dokaza. Sukladno mjerodavnom domaćem pravu, trebala je predložiti pribavljanje dokaza koje je smatrala potrebnim u svojoj tužbi (vidi stavak 24. ove odluke, članak 34., stavak 1. Zakona o upravnim sporovima).

40. Glede tvrdnje podnositeljice zahtjeva da je Upravni sud u Zagrebu odbio saslušati ovlaštenu višu vještakinju, Sud uzima u obzir: da je podnositeljica zahtjeva bila obaviještena o nalazima dvoje medicinskih vještaka iz Središnje službe i da je imala priliku iznijeti tvrdnje protiv tih nalaza; da su njezini podnesci bili prvenstveno usmjereni na kriterije koje su ti vještaci primijenili pri ocjenjivanju njezina zdravstvenog stanja, što samo po sebi nije opravdavalo njihovo saslušanje; i da je prvenstveno na nacionalnim sudovima da ocjenjuju pribavljene dokaze i relevantnost bilo kakvih dokaza čije izvođenje stranka želi (vidi *Elsholz protiv Njemačke* [VV], br. 25735/94, stavak 66., ECHR 2000-VIII, i *Mantovanelli protiv Francuske*, 18. ožujka 1997., stavak 34., Izvješća o presudama i odlukama 1997-II). Slijedom toga, Sud ne nalazi ništa nepošteno u obrazloženoj odluci Upravnog suda u Zagrebu da ne sasluša ovlaštenu višu vještakinju.

41. S obzirom na gore navedena razmatranja, Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva dobila priliku učinkovito sudjelovati u postupku traženja i pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka koji su korišteni za odlučivanje o osnovanosti njezinog tužbenog zahtjeva, koju priliku je koristila u mjeri u kojoj je ona sama to smatrala potrebnim. U ovom predmetu ne postoji ništa što bi potaklo Sud da smatra da je postupak koji se odnosi na zahtjev podnositeljice zahtjeva za razmjerni dio invalidske mirovine bio nepošten.

42. Stoga proizlazi da je zahtjev očigledno neosnovan te se mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 7. lipnja 2018.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednica

© 2018 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.